

“Zedenleer geeft je vleugels”

Frank Roels

“Zedenleer geeft je vleugels” is de titel van hoofdstukje 23 in het Memorandum van deMens.nu, gericht aan de kandidaten voor de verkiezingen van 26 mei.

<https://demens.nu/memorandum2019-een-echte-onderwijshervorming/>

De vrijzinnig-humanistische koepelorganisatie schrijft: “...blijven wij het vak niet-confessionele zedenleer warm aanbevelen. Dit vak doet al jaar en dag een fikse duit in het zakje om jongeren aan te moedigen een open en ondervragende blik op zichzelf, de wereld en de interactie tussen beide te hanteren. De manier waarop het vak wordt ingericht, is zelf een proeve van die ingesteldheid. Het reikt de hand naar de andere levensbeschouwelijke lessen die naast haar in het gemeenschapsonderwijs worden georganiseerd en vertrekt daarbij zelf vanuit geen enkel dogma. Voorwaar de basis voor een échte dialoog op school”.

En deMens.nu besluit: *“Behoud de twee uur voor het vak niet-confessionele zedenleer in het lager en secundair onderwijs. Zet in op een breed pedagogisch project met burgerschap voor iedereen”.*

Ncz, het vak dat niemand kent

In Vlaanderen wordt het vak niet-confessionele zedenleer gevolgd door 12-13% van de leerlingen basis- en secundair onderwijs. Wat daar gebeurt moeten we ook niet in de grote media zoeken. Hoogstens dat er gepleit wordt om te schrappen in de 2 uur levensbeschouwelijke vakken (waaronder dus de ncz), of zelfs ze te verbannen buiten het lesrooster. Althans in het officieel onderwijs; want wie gaat de godsdienst schrappen in het katholieke net?

Dat schrappen werd reeds voorgesteld in het Vlaams Parlement, in januari en maart: <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1295017/verslag/1299733>

De uren levensbeschouwing wijzigen is mogelijk, volgens minister Hilde Crevits, zonder de Grondwet te wijzigen, nl. door aanpassing van de decreten Basisonderwijs en Secundair Onderwijs.

Wat zal de nieuwe Vlaamse minister van Onderwijs doen?

Indien er geschrapt wordt in de uren levensbeschouwing in het officieel onderwijs, zal dat ten goede komen aan het katholieke net. Er zijn immers heel wat ouders in Vlaanderen die wèl godsdienst willen voor hun kroost (78%).

Maar ikzelf ben vooral onder de indruk van de nieuwe leerplannen van de ncz (2017). Opgesteld door inspecteurs en leerkrachten, en telkens aangepast aan de verschillende niveau's in het basis-, secundair-(ASO, TSO, BSO), buitengewoon-, en kunstonderwijs. Men is duidelijk vooruitgelopen op de discussies over burgerschap, vermits heel wat inhoud die we onder dat begrip kunnen rangschikken, al voorzien is in de ncz. Ook de interlevensbeschouwelijke dialoog zit in het programma. Even enkele slagwoorden citeren:

“NCZ = een groeiproces, “waardenvorming gericht op attitudes. Themas : 1 “identiteit, 2 vrijzinnig humanisme, 3 samenleven, “democratie en burgerschap, 4 waaier van levensbeschouwingen: identiteit in dialoog, 5 economie, 6 wetenschap, 7 milieu, 8 kunst, 9 communicatie & “media”. “ncz, een rebels schoolvak”.

Liefst zou ik de lezer overtuigen om zelf online te gaan kijken, naar de objectieve bron, zonder mij te moeten geloven: <https://rikz.be/vak-ncz/leerplannen/leerplannen-per-onderwijsniveau/>

Bij de Raad voor Inspectie en Kwaliteitszorg Zedenleer vindt u ook de namen van de inspecteurs en hun bevoegdheden; alsook de ombudsdienst.

De leerkrachten ncz hebben al van oudsher hun vereniging en eigen website: <http://www.digimores.org/> waar ze o.m. nieuwe lespaketten kunnen vinden.

Dan zijn er ook de tijdschriften, voor iedereen in de ncz: Fakkeltjes voor het basisonderwijs; Prik voor het secundair; Samenspel, voor de leerkrachten; Sprankels, dit zijn workshops in huizenvandeMens. <http://www.nczedenleer.be/>

En verder nog de jaarlijkse debatwedstrijden door leerlingen ncz: <http://debatwedstrijd.be/stellingen/> en de creatieve wedstrijden “Sapere aude”, “Durf te weten” (door Immanuel Kant voorgesteld als de essentie van de Verlichting, maar in feite afkomstig van de Romeinse dichter Horatius). <https://demens.nu/2018/01/31/sapere-aude/>

Op 26 april was er in Antwerpen de pluralistische burgerschap-Olympiade, georganiseerd door de secundaire scholen van alle netten. Daar voerde o.m. Anuna De Wever het woord, die immers leerling niet-confessionele zedenleer is in het Koninklijk Atheneum Mortsel; uiteraard sprak ze over Youth4climate. <https://www.ap.be/event/kick-burgerschap-olympiade>

Waarom ik zoveel verwacht van de ncz

In de ncz kan aangeleerd worden hoe te redeneren over moraal volgens de wetenschappelijke methode. Wetenschappelijk betekent: met precieze definities en gebaseerd op oorspronkelijke bronnen (dat zijn niet de media, bijvoorbeeld). Moraal, dat zijn de beslissingen over goed en kwaad. Zoals, bijvoorbeeld: mag ik gaan slapen met mijn lief? Of: hoe moeten we de klimaatcatastrofe vermijden? Alle feitenkennis moet mee in rekening gebracht worden. Een emotionele voorkeur alléén volstaat niet.

Ik ben niet de enige die veel verwacht van de ncz, zeker in deze tijden van one-liners en fake news. DeMens.nu publiceert een lijst van oud-leerlingen ncz die pleiten, zoals ikzelf, voor het onverminderd behoud van het lesvak. Leerkrachten ncz in functie zijn in de lijst niet opgenomen.

Ik ken ook veel mensen die onverschillig staan tegenover de ncz, of zelfs er voorstander van zijn om de ncz te vervangen door een nieuw lesvak. Bijna altijd hebben deze mensen in hun jeugd godsdienst gevolgd. Blijkbaar behouden ze aan die lessen godsdienst geen goede herinnering, en willen ze daarom de lessen levensbeschouwingen afschaffen of verminderen. Maar over de niet-confessionele zedenleer weten ze weinig of niets, of zijn ze beïnvloed door de claims in katholieke middens, zoals bijvoorbeeld van Mieke Van Hecke (voorgangster van Lieve Boeve als hoofd van de katholieke onderwijskoepel), die zei op een lezing dat zedenleer “tegen de godsdienst is”.

Lezer, is u ook pleitbezorger van de niet-confessionele zedenleer? Stuur dan een mailtje naar info@deMens.nu, en frank.roels@ugent.be

Frank Roels is emeritus hoogleraar U.Gent, voordien Vrije Universiteit Brussel. Zijn e-boek over 'Strategie voor een eigen, tijdse moraal', staat online bij het [August Vermeylenfonds](#).